

Emili Casademont i Comas

EL CATALÀ HUG DE PINÓS

El fundador i primer gran maestre de l'Orde del Temple fou **Hug de Payns**, nascut el 1070 al castell de Payns, ben a prop de la ciutat de Troyes (França), i mort, el 1136 a Palestina. Això és el que afirmen els francesos, alhora que també asseguren que Hug de Payns fou un dels primers nou cavallers (tots ells, per descomptat, francesos) que tingueren els templers, tot afegint que dirigí l'orde durant un parell de dècades, és a dir, fins que morí, després d'haver-lo convertit (cal recordar que, en català, la paraula orde pertany al gènere masculí) en una influent institució militar i financera internacional.

No tothom, però, està d'acord que Hug de Payns fos francès, ja que hi ha, per exemple, una entitat templera baganesa, la Gadani Militia Trempli, creada ara fa un any, que creu que Hug de Payns es deia, en realitat, Hug de Pinós i era fill de Bagà, la capital històrica de la comarca del Berguedà. I ha estat arran d'un article que vaig publicar al *Diari de Girona* (llegit pels seus membres per mitjà d'Internet), que els «templers» baganesos m'han demanat que amplïi, fins allà on em sigui possible, allò d'«el català Hug de Pinós» que jo deia en el citat article, cosa que, amb molt de gust, tot seguit faré, atès que el principal motiu que els mou no és cap altre que el de recollir proves que avalin la teoria de l'Hug de Pinós.

En tots els relats catalans antics –i no tan antics– que he consultat, sempre, ben al contrari del que m'ha passat amb els de fora, hi he trobat que es parla del català Hug de Pinós i no pas del francès Hug de Payns. I, a més, hi ha un manuscrit anònim del segle XVIII, dedicat al comte de Guimerà, dipositat a la Biblioteca Nacional de Madrid (el titulat «*Declaración de la inscripción griega de la cruz de la iglesia de San Esteban de Bagá, pueblo-cabeza de la Baronía de Pinós que, junto con la Armada, tomó Tierra Santa, año de 1110*»), segons el qual, durant la Primera Croada, un contingent de cavallers catalans, entre ells **Galceran** i Hug de Pinós, naturals de Bagà, participà en la presa de Jerusalem del 1099. Del contingut de l'esmentat document es pot deduir que, temps més tard, aquells cavallers s'instal·laren damunt les ruïnes del temple de Salomó, d'on prengueren el nom de templers, i formaren una confraria que tenia com a missió defensar els cristians que peregrinaven a Terra Santa, sempre exposats a ser assaltats i robats pels àrabs. I també es pot deduir del document en qüestió que Hug de

«Aquells cavallers s'instal·laren damunt les ruïnes del temple de Salomó, d'on prengueren el nom de templers, i formaren una confraria»

Pinós adoptà el cognom Bagà, o sigui, el nom del seu lloc d'origen, raó per la qual, des de llavors, fou conegut com a Hug de Bagà, posteriorment transformat en Hug de Payns, que és com la història oficial ha reconegut el primer gran maestre del Temple. De la història oficial, però, no se'n pot fer gaire cas. Multitud de proves, gràcies als investigadors, ens ho demostren vastament.

Per altra banda, cal consignar que la família Pinós de Bagà apareix sempre relacionada amb els templers. Així, segons he trobat escrit, contribuí a la construcció de l'església baganesa dedicada a Sant Esteve, aixecada per iniciativa de Galceran, on aquest dipositá el *Lignum Crucis* que el papa **Urbà II** regalà als croats perquè presidís les seves batalles. Aquest *Lignum Crucis* tenia la forma d'una creu de quatre braços i fou la que la confraria catalana cosí damunt els seus mantells blancs, a tall de distintiu, el qual serví per identificar la vestimenta dels templers.

I hi ha, també, un relat recollit per l'il·lustre folklorista **Joan Amades**, que forma part del seu llibre *Les cent millors llegendes populars* –relat que porta per títol «Els nou barons de la Fama»–, molt interessant (les llegendes sovint s'han extret de fets ben reals), ja que dóna a entendre que el primer gran maestre de l'Orde del Temple fou el fundador de la baronia de Pinós: «Després de mort el gran capità (es refereix a Otger, el gran capità català de la Reconquesta, que morí lluitant contra els moros a Roses), els nou cavallers que van seguir-lo es van titular barons, i cadascun s'ensenyorí de les terres que havia netejat de moros». La cosa, crec jo, sembla prou clara.

De qualsevol manera, em fa l'efecte que la discussió sobre si Hug de Pinós i Hug de Pyans eren la mateixa persona –cosa que considero molt probable– sempre es mantindrà. Sobretot, per part de França, que mai no permetrà que li «pispin» la figura més important de la història templera. Per contra, no hi ha cap dubte que **Jacques de Molay**, el darrer gran maestre del Temple, era francès. Hi ha molta documentació que així ho prova. De Molay, detingut per ordre del rei gal **Felip** el Bell –o per la del Papa de Roma, que estava sotmès a ell–, després de confessar sota tortura tots els horrorosos pecats que mai els templers no havien comès, fou condemnat a morir a la foguera. Amb la seva desaparició, Felip el Bell evità haver de pagar una quantitat considerable de diners que devia a l'Orde del Temple i, a més, s'apropià de bona part de la seva immensa fortuna, que incloïa moltes propietats a l'Estat espanyol (entre les quals, les gironines d'Aiguaviva i Castelló d'Empúries). El Vaticà, últimament, ha hagut de reconèixer que els templers eren innocents i que el seu orde fou dissolt de forma totalment injusta. Però, per desgràcia, els gravíssims delictes contra el Temple fa temps que prescriviren.

Diari de Girona. 21/06/09